

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

Кафедра зоології

**Особливості поширення та екології
Бобра річкового (*Castor fiber*)
Володарськ – Волинського району**

Магістерська робота
студентки 62 групи
природничого факультету
денного відділення
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»
напряму підготовки «Біологія»
Ничипоренко Тетяни Олександрівни

Науковий керівник:
кандидат біологічних наук
доцент кафедри зоології
Власенко Руслана Петрівна

Житомир – 2012

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I. Огляд літератури	5
1.1. Історія вивчення питання.....	5
1.2. Загальна характеристика Бобра річкового (<i>Castor fiber</i>).....	12
1.3. Динаміка чисельності та поширення Бобра річкового в Україні	24
Розділ II. Матеріал, методика та організація дослідження	32
2.1. Матеріал і методика дослідження.....	32
2.2. Охорона праці в галузі.....	34
Розділ III. Особливості поселень Бобра річкового (<i>Castor fiber</i>) в Володарськ-Волинському районі	37
3.1. Характеристика поселень Бобра річкового в межах населеного пункту смт. Нова Борова.....	38
3.2. Характеристика поселень в межах населеного пункту с. Фасова.....	40
3.3. Характеристика поселень в межах населеного пункту с. Радичі.....	44
Розділ IV. Використання матеріалів магістерської роботи при викладання біології в загальноосвітній школі та закладах нового типу	47
Висновки	73
Список використаних джерел	74
Додатки	

Висновки

1. В результаті дослідження було з'ясовано, що стан кормової бази Бобра річкового (*Castor fiber*) Володарськ-Волинського району не зовсім сприятливий. Деревна їжа представлена виключно вербами (*Salix flagilis*), які складають всюди основу осінньо-зимового живлення бобрів. А в тих місцях поселення, де відсутні верби, бобри надають перевагу тополі (*Populus alba*), осиці (*Populus tremula*), ясену (*Fraxinus excelsior*), вільсі (*Alnus glutinosa*), дубу (*Quercus robur*) та березі (*Betula pendula*). Трав'яниста рослинність також у більшості місць поселення небагата. Рослинами, яким бобри надають найбільшу перевагу, є очерет звичайний (*Phragmites communis*), їжача голівка (*Sparganium simplex*), осока звичайна (*Carex goodenoughii*), осот болотний (*Cirsium palustre*), кропива дводомна (*Urtica dioica*) та комиш лісовий (*Scirpus sylvaticus*).

2. В процесі дослідження порівняли особливості поширення та екологію бобра річкового в трьох населених пунктах Володарськ-Волинського району. Погризи на деревах поблизу кожного з бобрових поселень свідчать про те, що поселення населеного пункту смт. Нова Борова використовує в свій харчовий раціон вербу (*Salix flagilis*), тополю (*Populus alba*) та дуб (*Quercus robur*). Боброве поселення с. Фасова надає перевагу вербі (*Salix flagilis*), вільсі (*Alnus glutinosa*), рідше зустрічаються погризи на дубі (*Quercus robur*) та березі (*Betula pendula*). В харчовому раціоні поселення с. Радичі переважає верба ламка (*Salix flagilis*) та вільха клейка (*Alnus glutinosa*).

3. Розроблені рекомендації щодо використання матеріалів магістерської роботи при викладанні курсу біології у закладах нового типу та загальноосвітній школі.

Резюме

Ничипоренко Т.О. *Особливості поширення та екології Бобра річкового (Castor fiber) Володарськ – Волинського району*

Магістерська робота

Досліджено особливості біотопу та кормовий раціон бобрів.

Здійснено порівняльний аналіз поширення та екології бобра річкового в трьох населених пунктах Володарськ – Волинського району.

Розроблено рекомендації щодо використання матеріалів магістерської роботи у загальноосвітній школі та закладах нового типу.

Ключові слова: Castor fiber, екологія.

Резюме

Ничипоренко Т. О. Особенности распространения и экологии Бобра речного (Castor fiber) Володарск - Волинского района

Магистерская работа

Исследованы особенности биотопа и кормовой рацион бобров.

Осуществлен сравнительный анализ распространения и экологии бобра речного в трех населенных пунктах Володарск - Волинского района.

Разработаны рекомендации относительно использования материалов магистерской работы в общеобразовательной школе и заведениях нового типа.

Ключевые слова: Castor fiber, экология.